

θὰ, καὶ τις ἦν ἀγῶνες ἐκείνοις φιλοτιμουμένοις τις ἂν εἶποι πλείω θατέρων μέγρις ἂν εἰσιανοῦ τὴν Πόλιν καὶ τοῖς ἐκείνης κάλλεσι φαιδρυνθεῖσιν ἀποτελεῖσθαι μὲν λαυρούν καὶ σκυθρωπάζον ἀπῆν, ἡδονὴ δέ τις πλειστη ταῖς αἰσθήσεις αὐτῶν ἐνεπίμπλη, ἡδίσταταις δεσμοῦσα τούτους 5 σειραῖς. Εἴτοι δ' ἂν τις, αὐτὴν παρεικάζων πρὸς τὴν οὐράνιον σφαιραν, ἥλιον μὲν τὸν περικαλλῆ νεών, τὴν τοῦ θεοῦ κεκτηθεῖσα Σοφίαν, σειλήνην δὲ τὸν τῶν ιερῶν φοιτητῶν, ἀστέρας δὲ τοὺς λοιποὺς θείους νεώς καὶ τάλλα πρὸς ἄλλο τι μέρος αὐτῆς ἐφαρμόζων, ἐν ᾧ καὶ θεὸς ἀληθῆς ὑμνεῖτο καὶ τὸ τῆς πίστεως ἦν ἀκρατινὲς καὶ οὐδὲν ἦν θεῖον 10 δόγμα, ὃ μὴ παρ' αὐτῶν διηγεῖτο καλῶς.

"Ἄλλ' οἶχεται ταῦτα πάντα, καὶ δούλη, φεῦ, ἡ βασιλίς ἐγεγόνει. 15 Ο πῶς ἂν τις ἔκτραγωδῆσοι τὸ πάθος; Ἡμέρα μὲν ἦν, σκότος δὲ καὶ ζόφος τῇ Πόλει, πόλεμος δὲ ἔρρει τῇ Πόλει σφοδρός ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ τῆς ὑγρᾶς, ὃ δὲ ἀσεβῆς μηχαναῖς βάλλει τὸ τείχος καὶ πίπτει κατὰ γῆς πολλαχόθεν, ὄρμῃ δὲ κατὰ τῆς πόλεως χείρα ἐπάγων βαρεῖαν. Οἱ δὲ γενναίως ἀνθίστανται κατ' αὐτοῦ. Καὶ πίπτει μὲν εὐθὺς ὁ θειότατος βασιλεὺς καὶ τῶν ὑπηκόων πολλοὶ σὺν αὐτῷ, ἔπειτα δὲ, βαθεὶ, δοριάλωτον πᾶσαν λαβῶν, κτείνει τε καὶ λεηλατεῖ καὶ ζωγρεῖ. Ἀνοιμώζειν δεῖ τοιγαροῦν καὶ κωκυτούς ἔκπεμ- 20 πειν ἐκ μέστης φυγῆς καὶ πρὸς τοῦδεφος καλινδεῖσθαι καὶ νικᾶν πάντα νόμον θρήνων ὑπὲρ τῆς ξυμφορᾶς.

"Ω κυρία τῶν πόλεων, πῶς ἡνέσχου ζυγὸν ἐπιθεῖναι δουλείας τῷ
p.349εσφ τραχήλῳ; || "Ω θειότατε βασιλεῦ, πῶς, αὖτα φιλάνθρωπος ὢν καὶ
πάντα τρόπον φιλανθρωπίας ὑπὲρ τοῦ γένους οὐκ ἀμελήσας ποιεῖν,
25 νῦν ἡνέσχου καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς δυστυχίαν καὶ δουλείαν τοσαύτην
ἀνερματίστους τε ὅλως καὶ τῇ γῇ τηρουμένους καὶ τοῖς σκοπέλοις;
"Ω λογάδων ἐσμὸς πῶς ἡνέγκατε τοὺς ὁμογενεῖς ἐκλιπεῖν καὶ καρδίαις

1. ἐκείνοις Η: ἐκείνης Ρ   Μιτὰ τὰς λέξις ἐκείνης φιλοτι
    ἡ συνέχεια ἐν τῷ Ρ   3. σκυθρωπάζων   4. ἐνεπίπλα ἡδύσταταις
5. Τὸ εἰ τοῦ σειραῖς κατὰ διόρθωσιν ἄλλου γράμματος ἀδιαγνώστου   8. νεοὺς
    τε ἄλλα   ἄλλο ἐφαρμόζων ἐκ τοῦ ἐφαρμόνων   9. ἀκρεφνὲς
13. ἐκ τε   15. χεῖραν   16. γενναίως ἐκ τοῦ γεννέως, ἵν δὲ τῇ ᾧ
    ἐπαναλαμβάνεται γενναίως   18. δοριάλωτον ἔγραψα: δορυάλωτον τε
    ἐκ τοῦ τὰ   20. καλινδοῦσθαι   26. ἀναρματίστους τε οὐδενὸς ἀνταποκρι-
    νομίνου εἰς τὸ σημεῖον ἐν τῇ φρ

τοσαύταις ἔνειναι βέλος δριμύς; "Ωἱερέων ὁμήγυρις καὶ τῶν μοναχῶν,
πῶς οὐκ ἔξεπέμψατε χειράς ἔκτενεῖς πρὸς θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν;
ἢ διδράχκατε μὲν πᾶν ὅσον εἰκάς, ἐδει δὲ τοῦτο γενέσθαι τρόποις οἰς
οἰδεν ἢ τοῦ θεοῦ σοφία, ἢ καὶ τὸν Παύλου νοῦν ὑπερβαίνει, ἀλλὰ
καὶ ἀληγογίᾳ πρὸς αὐτὸν ἀπιδεῖν. "Ω πολιτεία πᾶσα ἐμπορικὴ τε καὶ 5
τεχνικὴ, ποῦ νῦν ἴσχεσθε, τὴν ἐρωμένην ἀφέντες; "Ω γυναικεῖς δυ-
τυχεῖς οἵστις ἔνεπεστε συμφοραῖς, τέκνα μὲν ἐκ τῶν μαστῶν ἀρπα-
ζόμενα βλέπουσσαι, πατέρας δὲ, νυμφίους κτεινομένους ὄρῶσαι καὶ
ἀδελφούς; "Ω σχέτλιοι γέροντες, οἷον ἐφθάσετε τέλος. "Ω κακοδαι-
μονες νέατοι οἴωθανάτῳ περιπεπτώκατε, ἄκροις δακτύλοις μόνον γεν- 10
σάκμαιοι τῶν καλῶν καὶ ὅσον χείλεα μὲν τ' ἔδιηνεν, ὑπερώην δ' οὐκ
ἔδιηνεν. "Ω Σοφία θεία, νεώς οὔτω καὶ οίκος θεοῦ, πάντων ὅσοις κατὰ
πόλεις εἰσαντεῖς περιττεροῦσσα νεῶν, ποῦ νῦν σου ἡ ὥραιότης, ποῦ ἡ εὐ-
πρέπεια, ποῦ τὸ κάλλος, ποῦ τῶν λίθων αἱ διαύγειαι, ποῦ τῶν φηφί-
δων αἱ ποικιλίαι, τίς τὴν Ιεράν σου ἐντὸς τελέσει μυσταγωγίαν, τίς 15
τὰς Ιεράς ὠδὰς ἀναπέμψει τῷ θεῷ; "Ω τῶν μαθητῶν τοῦ Σωτῆρος
νεώς Ιερός, δεύτερος εὐθὺς μετ' ἔκεινον, καὶ σοῦ τὸ λαμπρὸν καὶ χά-
ριν οἴχεται. Οὐκέτι τὰς Ιεράς ἐν σοὶ ψήφους συνοδικῶς ἐπισκέψονται,
οὐκέτι διδάσκουσιν ἐν σοὶ ὑποβαλλοῦμεν τὰς ἀκοάς. "Ω λοιποὶ ναοὶ
τοῦ θεοῦ οἱ περὶ πᾶσαν τυγχάνοντες Πόλιν ἄστέρες ἀντικρὺς λάμπον- φ.349c
τες ἄλλοθεν ἄλλοι, ποῦ νῦν ὁ κόσμος ὑμῶν, ποῦ τελεταί, ποῦ πανηγυρί-
γύρεις; "Ως ἐμιάνθητε, ὡς κατεχράνθητε τε καὶ καταχραίνεσθε ποσὶν
ἀσεβῶν. "Ω θεῖαι εἰκόνες καὶ Ιερά πάντα σκεύη καὶ κόσμος αὐτῶν,
οἵαις βεβήλοις χερσὶν ἔνεπεστε. "Ω σοροὶ τῶν ἀγίων καὶ θῆκαι, οἵοις
ἀσεβέσιν ἀνδράσι σπαράγματα κείσεσθε.

25

Βαθαὶ τῶν κριμάτων σου, Χριστέ. Φεῦ τῆς ἀνοχῆς σου. Ἐγνόμεθα
νῦν ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε οὐκ ἤρχες ἡμῶν, καὶ παρεδόθημεν πικροτάτῳ
τυράννῳ καὶ ἀσεβεῖ, ἡμεῖς τε ὁ Ιερός σου λαός καὶ πᾶς ὁ τόπος ὁ ἄγιος.

Βούλομαι τὰ πρώτην ἀναλογίασσαν προσόντα καλὰ τῇ Πόλει λόγῳ

3. δε 5. πολιτία 6. εἰς ἴσχεσθε οὐδενὸς ἀνταποκρινομένου εἰς τὸ σημεῖον ἐν
τῇ ᾧ 7. ἔνεπεσται 8. δρόσαι 9. ἐφθάσται 11. ὑπερώην οὐ-
δενὸς ἀνταποκρινομένου εἰς τὸ σημεῖον ἐν τῇ ᾧ 22. καταχροίνεσθε ἐκ τοῦ κατα-
χραίνεσθαι 25. ἀνδρᾶσι σπαραγμάτα 27. ἀπαρχῆς 29. τοπρώην

πρόσδον οὐδενὸς ἀνταποκρινομένου εἰς τὸ σημεῖον ἐν τῇ ᾧ

θραγεῖ καὶ παραθεῖναι τοῖς νῦν, ἵνα μᾶλλον ἐκτραγωδήσω τὴν ξυμφοράν. Ἐκείνοις μὲν δύν κτίσις ἀνδρὸς ἱεροῦ ἔκειθεν γὰρ ἀρξομαι, τὰ πρὸν ἄφεις καὶ θάυματα γεγονότα, καθάπερ ἱστορίαι φασίν· ἔκεινοι μὲν κατ' ἀντίκρυ τῆς διατυχοῦς ταύτης κτίζειν διανενοηκότος, ὥρνι-
δ θῶν δὲ τοὺς λίθους ἔκεινεν ἀφαρπαζόντων καὶ πρὸς τὸν νῦν διακομι-
ζόντων, καὶ συνόδων δσαι ὡραι συγχρότηταις ἱερῶν θείων δογμάτων
πέρι καὶ θεός διμούρου ἀληθῆς καὶ τελεταῖ καὶ μυστήρια καὶ δι-
καιοσύνη καὶ νόμοι καὶ μουσεῖα καὶ λόγοι καὶ ἐπιστῆμαι καὶ τέ-
γναι καὶ δογμάτων ἀκρίβεια καὶ νεψ καὶ σοροὶ καὶ εἰκόνες ἀγίων
10 καὶ ἱερὰ σκεύη καὶ κόσμος καὶ τάξις καὶ μυσταγωγοὶ καὶ μύσται καὶ
σερμενεῖα καὶ παρθενώνες καὶ καλλοναῖ καὶ φαιδρότητες καὶ βασιλεὺς
χρηστὸς σὺν ἀγαθοῖς ὑπηκόοις. Τὰ δὲ νῦν, οἷμοι, ἀσεβῆς δυνάστης
σὺν ὑπηκόοις ὅμοιοις καὶ σκότος καὶ ζόφος σὺν ἀσελγείᾳ καὶ ἱερέων
15 ἀταξίᾳ σὺν ἀκοσμίᾳ καὶ σκευῶν ἀρπαγῇ καὶ ὑβρίες εἰκόνων καὶ σοροὶ
διασπόμεναις καὶ νεψ βεβηλούμενοι καὶ δόγμα θείον πᾶν σιωπώμενον
φ.350α καὶ || ἀλογία καὶ ἀμουσία σὺν ἀδικίᾳ καὶ ἀνομίᾳ καὶ δαιμόνων ὅργια
καὶ συναγωγὴ πονηρὰ κηρύττουσα τὴν ἀσέβειαν καὶ βαρβάρων ὁμό-
της καθ' ἡμῶν φερομένη νεανικῶς, οὐκ ἀληθῆ θεὸν λατρεύειν ἡμᾶς
σὺν γέλωτι λέγουσα, φεῦ, καὶ φθορὰ παντελής. Ἀρ' οὐ κατὰ διάμε-
20 τρον ἐναντίως τοῖς πρώην τὰ νῦν; Τοῦ χάριν τὰ νῦν, ὡς βασιλεὺς τοῦ
παντός; Ἱερεμίας παρίτω βιῶν Οὐ μόνον ἐκπρύκευσας τοὺς σοὺς ἔχ-
θροὺς, ἀλλὰ καὶ ῥίζας ἀφῆκες ποιεῖν, καὶ ταύτας μεγίστας, ὡς καὶ
καταφαγεῖν ἡμᾶς, τὸν ἀμπελῶνα τὸν σὸν, καὶ πατεῖν οὐκ ἀφῆκες
πόδας πραέων τὴν σὴν Ἱερὰν αὐλὴν, ἀλλὰ πατήσουσιν αὐτὴν ἔχθρων
25 ἰχθίστων πόδεις καὶ ἀσεβῶν. Ἄλλα περὶ τούτων καὶ πεφίλοσοφή-
κασιν, εὖ οἰδ' ὅτι, πολλοὶ καὶ νῦν οὐχ ἡττον δράσουσι τοῦτο, τῆς
συμφορᾶς οὐκ ἐώστης τὸν νοῦν αὐτῶν ἡρεμεῖν. Ἔγὼ δὲ φαίνην ἂν ὡς
Μακάριοι νῦν οἱ τεθηκότες, ἐλεεῖνοι δὲ οἱ ζῶντες καὶ θρήνων ἀξιοί.
Καὶ τὸ τῆς Γραφῆς δὲ προεθήσω· Μακάριαι αἱ κοιλίαι αἱ οὐ συλλή-
30 φονται καὶ μαστοὶ οἱ οὐ θηλάσσουσιν. Ἡ γὰρ οὐχ οὗτως ἀν τις εἰκό-

1. βραχὺ 8. λόγοι μετά τὴν λέιψιν νόμοι διαγεγραμμένην 11. δεμνεῖα
διαγραφέντος τόνου ἵπι τοῦ σὲ 12. ὑπηκόοις διαγραφέντος τόνου ἵπι τοῦ ή
14-15. σωροὶ διασπόμεναι 16. ὠργια 17-18. ὡμότης 19. κατα-
διάμετρον 21. ἐκπρύτευσας 22. ἀφῆκε 26. δράσασι 29. μακά-
ριαι 30. μαστοὶ οὐ θηλάσσουσιν

τῶς πρὸς θεὸν οἰκονομησαι ζώντων τέ καὶ τεθυηκότων πέρι, τῶν μὲν τοῦ μακαρίου τυχόντων τέλους, ὃ καὶ τέλος εὐρόν μακαρίζεται παρὰ Σόλωνι Κροίσου μᾶλλον πολὺν χρυσὸν κεκτημένου, ἄκροις μὲν δακτύλοις τοῦ χακοῦ γευσαμένων, θανόντων δὲ εὔθυς, θυητῶν πεφυκότων καὶ τοῖς πρώτοις νῦν ἐνδιατριβόντων καλοῖς, ὑπὲρ τῆς εὐπεθείας καὶ τῆς πατρίδος θαγόντων, ἡμῶν δὲ τῶν ζώντων γευσαμένων μὲν τοῦ δεινοῦ μέχρι κόρου καὶ εἰς τὸ ἔξης δὲ βίον ἐλκόντων ὁδυνηρὸν καὶ δακρύων ἀνάμεστον, χλεύην μὲν λαβόντων καὶ εἰρωνείαν καὶ τωθισμούς παρὰ πάντων, ως βαρβάρων δὲ μεταξὺ περιπατούντων τόσων καὶ τὸ τέλος ἡμῶν ἀγνοούντων, τίνος ἂν τις τύχοι θανάτου.

"Ἄγε δὴ λοιπὸν, ὃ διετυχεῖς "Ελληνες, εἰς τοσοῦτον δεινὸν κατενεγμένοι, ἡμᾶς αὐτοὺς θρηνήσωμεν, εἰ δοκεῖ, τοὺς ζῶντας. || "Ω γ. 350 γέροντες τάλαντες, ποῦ δὴ τὰς ἐλπίδας ἔχετε, πάσոντας ἀγαθῆς ἀγκύραν, ἀφειρεθείσας; "Η που πτῷμα κείσσομε πᾶσι καὶ γέλως, καὶ δάκρυα χύσσετε πλείστα, ὥστε καὶ πεπληρωθεὶς τοὺς ἀπαχ, ἀνύστετε δὲ μηδὲν τοῦ τὸ κεκτηθεὶς μὲν διετυχεστάτην τὴν πολιάν, κακοδαιμονέστατον δὲ τὸ γῆρας. "Ω σχέτλιος νέοι, τίς νῦν χαριεῖται κατωρθωκόσιν τὴν παιδεύσει καλῶς ἀμελοῦντας; "Ο μὲν γάρ κοινὸς ἡμῶν προμηθεὺς ἀπώλετο φεῦ. 'Αλόγοις πάντως ἐπιτηδεύμασι χρώμενοι τὸν ἔξης μοχθηρῶς διανύσσομεν βίον, ἐρέται τινὲς ὅντες τὴν σκαπαγεῖς καὶ θῆτες. 20 "Ω παιδεῖς ἄθλιοι, οἵ τε νῦν ὅντες καὶ ἐπόμενοι, τίς ὑμᾶς θρέψει καὶ παιδαγωγήσει καὶ τὸ δέον διδάξει, τῆς κοινῆς τροφοῦ καὶ διδασκάλου φθαρείστης; Συβῶται πάντως ἐσεσθε καὶ βουκόλοι, καὶ πέτρας καὶ ὄρη καὶ κρημνοὺς ἔχετε πόλιν.. "Ω διετυχεῖς γυναικες, ἀντ' ἐλευθερῶν μὲν ἐσεσθε δοῦλαι, ἀλλάξετε δὲ τὸ ἄρχειν τοῦ ἀρχεοθει καὶ μα- 25 θῆσσος πάντως ὑφαίνειν καὶ σαίρειν καὶ τελευταίον τὰ ὑμέτερα λέχη χρανοῦσιν ἀνδρες δοῦλοι, ἡξιωμένα πρώτον λογάδων. "Ω λογάδες, τῶν χυδαίων νῦν οὐδὲν διενηνοχότες. "Ω στρατιῶται, οὓς ἐφοδοῦντο πρώτον πολλοί, νῦν δὲ πιεζόμενοι παρὰ πάντων. "Ω γεωργοὶ κακο-

1. οἰκονομίσον
3. πολὺν μετὰ πολλαῖ διαγεγραμμένον
4. γευσαμένου
10. τύχη
13. ἔχετε
14. ἀφερεθήσοντς
17. ἡμῖν κατορθοκόσιν
18. προμυθεύς
20. διανύσσομεν οἱ τοῦ γραφίντος διανύσσωμεν ἐρεται

21. ὑμᾶς ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἡμᾶς
22. παιδαγωγήσει οἱ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος παιδαγωγήσον
23. ἐσεσθαι
24. ἔξεται
26. ἐν τῷ τελευταίον ἀντὶ τοῦ πρώτου εἴχε γραφῆ τὸ πρῶτον ἄλλο γράμμα
27. χνανοῦσιν
28. στατιῶται

δαιμονες, ἐκ τοῦ προχειρου νῦν ἔσται πᾶσιν ὑμᾶς ἀδικεῖν καὶ γεωργήσασθε ξένοις ἀλλ' οὐχ ὑμῖν. Ὡς πληθὺς τεχνιῶν, ἀπόλοιτ' ἀν τὰ δρυγανα νῦν ὄμῶν, οὐκ ἔχοντες ὅποι χρήσεος τούτοις. Ὡς δυστυχεῖς ἐμποροι, που νῦν ἀφόβως τὰς ἐμπορίκας ποιήσεσθε; Οἱς γάρ ὑπῆρχε ἡ παρὰ πάντων αἰδὼς καὶ θάρρος, νῦν ἀντιστρόφως ἔσται παρὰ εφῶν ὕδρις καὶ φόβος. Ὡς ιερέων καὶ μοναχῶν χορὸς, τί ποτε πείσεσθε νῦν;

¶ 35. Παρὰ τίνος || ἔξετε τὰς τιμὰς, τὰς εὐλογίας, τὸ περιπατεῖν εὔσεβῶς, τὸ Θείνειν ὄρθως, σφαλέντες δὲ παρὰ τίνος λήψεος τὰς ἐπιτιμίας, ἀποροῦντες δὲ παρὰ τίνος ἔξετε λύσιν, τίνα δὴ ποτ' ἔχοντες κεφαλὴν, πῶς δὲ ἀν ἀπαιτούμενοι δοίητε λόγον περὶ τῆς ὑγιοῦς ὄμῶν δόξης; Ἀπώλετο τὸ ὑμέτερον καύχημα, ἡ κεφαλὴ, ὁ ἀρχιερεὺς, ὁ κηδεμών. Ἡ που πᾶς χρηστὸς ἀφῆσε τὸ ιερατεύειν, οὐ βουλόμενος παιζεῖν ἐν οὐ παικτοῖς, καθεδεῖται δὲ καθέπερ τις ἴδιωτης, πονηροὶ δὲ ἀνθρωποί τινες καὶ γόντες ἀρπάζουσι βιαίας χρεσὶ τὴν Ιερὰν ἀγιστίαν, πλανώμενοι καὶ πλανώντες, τὸ τῆς Γραφῆς φάναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀφρονεύσουσι πλείστοι ποιμένες, καὶ διαφθεροῦσι τὸν τοῦ Χριστοῦ Ιερὸν ἀμπελῶνα, ὑπὲρ οὐ προήκατο τὴν θείαν αὐτοῦ ψυχήν.

Φεῦ τῆς ἀνηκέστου ζυμφορᾶς, φεῦ πληγῆς πληγῶν βαρυτάτης, φεῦ ξίφους τὰς τῶν Ἑλλήνων ἐκκεντοῦντος καρδίας, φεῦ τῆς κοινῆς ἀποφράδος, φεῦ ἀφανισμοῦ παντελοῦς, φεῦ πυρετοῦ τὰ πάντων καταφρονοῦντος σώματα, φεῦ λίγγου καὶ σκοτομήνης τὰς πάντων σείοντος κεφαλάς. Νῦν δοντως τὸ ζῆν ἀπδὲς, νῦν δοντως θανεῖν χρὴ, διε κακία μὲν πᾶσα τὴν γῆν ἐμπιπλῷ, δικαιοσύνη δὲ ἀπεστιν. Ἐκκλινοῦσι γάρ πάντες καὶ ἀχρεῖοι γενήσονται καὶ οὐδεὶς ἔσται ποιῶν χρηστότητα, οὐδὲ μέχρις ἐνὸς νῦν πράγματα πάντα κατὰ τὸν φάρμανον οὗτως ἔσται καὶ νυκτομαχία τις δαινή.

'Αλλ', εἰ δοκεῖ, ζητήσωμεν ἦτις ἡμῖν ἐλπίς περὶ τοῦ μέλλοντος. Φεῦ σιγάτε· δοντως τοιγαροῦν ἡμῖν ἐλπίς οὐδεμία τυγχάνει. Νῦν οὖν αἰτεῖν χρὴ θανεῖν, κάγῳ πρὸ πάντων τοῦτο ζητῶ. Τί γάρ καὶ δρά-

1-2. γεωργίδεδθαι 2. Ὂμην ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἡμῖν τεχνητῶν 3. 'Ἐν τῇ φῇ ὀραῖον 4. τὰς 5. αὐτῶν ἀλλ' ἐν τῇ φῇ γρ' οφθῶν 6. πίσεδθε 7 (καὶ 8, 9). παρατίνος ἔξεται 9. δέξετε δέξιοτ' 13. τίς 14-15. ἀγιστίαν πλανώμενοι 18. ἀνικέτου 21-22. σίον-

τος 26. τίς 28. σίδετε οὐδενὸς ἀνταποχρινομένου εἰς τὸ σημεῖον ἐν τῇ φῇ 29. ἀττεῖν. Παρὰ δὲ τῷ Μιγνῷ ὅλῳ παραλείπεται κάγῳ προπάντων

σεις, ὡς τάλας Ἀνδράνικε; Ποῦ πορευθῆς, εἰς ποιαν πόλιν, || ὅπο φ.3516
ποίφ κυρίῳ παρατείνας ίδιους καὶ φίλους, τίσι χρήση καθηγεμόσι
τοῦ λόγου; Ὡ δυστυχοῦς ίματις βιοτῆς. Ὡ πικρᾶς ὄρφανίας.
Ὦ τροχὸς χρόνι, οἷον βάραθρον φέρων κατίνευκας. Ὡ συγγενεῖς
καὶ καθηγεμόνες καὶ φίλοι, πῶς ὑπεμείνατέ με τὸν ὑμέτερον φίλον 5
καταλιπεῖν; Ἄλλ' ἀρατέ με ταχέως σὺν ὑμῖν· ἀρατε καὶ μὴ μείλ-
λετε. Μίσθιος γάρ τὸ φῶς, τὸν ἀέρα, αὐτὸ τὸ ζῆν. Ὡ θάνατε, θάνατε,
νῦν μ' ἐπίσκεψαι μολών. Ὁλβιος γάρ οὗτος ἔκεινος, ὃς οὐκ ἦλθεν εὐ-
τυχέουσι, κληθεὶς δὲ εὐθὺς ἔνη δυστυχέουσι βροτοῖς. Ὡ πόσα δυ-
πραγγέοντας ἀποστρέφετ' αὖσι κωφοῖς, κλύειν δὲ οὐκ ἰθελει πενθαλέα 10
δάκρυα.

Ὦ Ρώμη θεία, τί ποτε δράσεις, τῆς θυγατρὸς γενομένης δούλης;
Ὦ μακαριώτατε πάτερ, πῶς οἰση τηλικοῦτον κακόν; Ὡ καὶ σὺ,
θειότατε πάτερ, πολιεὶς καὶ τὰς τρίχας καὶ τὰς φρένας ποιμὴν τῆς
οὐκέτ' οὖσης, πῶς χρήση σαυτῷ τῆς φήμης ἐλθούσης η που γόνον ὅρ- 15
νιθος οἰκτρᾶς ἀηδοῦς οὐχ ἥσης, ἀλλ' ὁζυτόνους μὲν ώδας θρηνήσεις,
χειρόπληκτοι δὲ ἐν στέρνοις πεσοῦνται δοῦποι καὶ πολιεῖς ἀμύγματα
χαίτας;

Ὦ Πελοπόννησος δυστυχής, νῦν σὺν τοῖς δυσιν αὐταδέλφοις τοῦ
κλεινοῦ βασιλέως θρηνήσετε καὶ πέμψετε κοπετοὺς, αἴμα μᾶλλον, ἀλλ' 20
οὐ δάκρυον ἐκ τῶν ὄμμάτων ἐκπέμποντες, τῆς βασιλίδος φθαρείσης
καὶ περὶ ὄμών οὐκ ἔχοντες ἐλπίζειν οὐδὲν καλόν.

Ὦ θειότατη καὶ μεγίστη πόλις τῶν Ἐνετῶν, τί δράσετε, νῦν τῆς
ἀδελφῆς ὄμών καὶ φίλης φθαρείσης; Ποῦ νῦν αἱ τριήρεις ὄμών καὶ
νῆσες τὸν Εὔξεινον εἰςπλέουσαι πόντον προσορμιοῦνται, φιλοφρονηθή- 25
σονται δὲ παρὰ τίνων, ὀλεπτερ προσῆκεν; || Ἀπότροπος πάντως ὁ λι- φ.352α
μὴν ὑμῖν ἔσται καὶ Σχύλλα καὶ Χάρυβδις.

Ὦ φίλοι Κρῆτες, τί πάθωμεν νῦν, τῆς πικρᾶς ὄρφανίας ἐπειελ-
θούσης ἡμῖν; Τύφομεν ἡπού τὰ στήθη καὶ ξανοῦμεν τὰς παρσιὰς καὶ
τὰ σπλάγχνα τῇ θλίψῃ δράσομεν ἀηδίας μεστὰ καὶ τὸν πάντα χρό-

1. πορευθεῖς	3. ὡς	7. Ίδε Σοφονᾶ. Αἴαντα 854.	8. ἐπί-
σκεψε	8-9. Ἐν τῷ εὐτυχέουσι ἀντὶ τοῦ οὐχι γράφει τὸ πρώτον σ καὶ οὔτειν διαγράφεσσαν	13. οἰση ἐκ τοῦ οἴδει	15. ή τοῦ Ίδε Σοφονᾶ. Αἴαντα 632.
19. πελοπόννησος	20. κλεινοῦ	21. Ἐν τῇ φε δωραῖον	23. ἐνε-
τῶν δράσεται.	25. εὐξεινον ἐκ τοῦ γραφέντος εὐξυνον		27. χάρι-
28-29. ἐπισελθούσης	29. τύφωμεν		

νον διάξομεν ὡς τινὲς ἡμιθυεῖς, ἔλχοντες βίον ὄδυσυνηρόν καὶ θανάτου μηδὲν διαφέροντα.

Ω πικρᾶς ἀλγυδόνος. Ω φαγιδαινῆς κατεσθιούσոς τὰ σώματα πάντων. Νῦν χορεῖαι κατηφεῖς τῶν ἀγγέλων, νῦν ἡ τοῦ μεγάλου Κων-
5 σταυτίνου θεῖα ψυχὴ σὺν πᾶσι τοῖς χοροῖς τῶν ἀγίων ἀηδίαν περι-
βαλλεῖται καὶ σκυθρωπάσσει. Πειθομαί γάρ καθάψειται καὶ τοῦτο τὸ
πάθος Νῦν αὔρανὸς ἀκαλλής· νῦν ἥλιος ὄλοφύρεται· νῦν σελήνη με-
λανεῖται· νῦν ἀστέρες οἰμώττουσι· νῦν ὁ ἀπὸ ζεφοῦται· νῦν ἡ γῆ
χλονεῖται καὶ στένει· νῦν ἡ θάλασσα κυματοῦται καὶ φρίσσει καὶ δυσ-
10 χεραίνει τῷ πάθει· νῦν ὅρη καὶ βουνοὶ καὶ νάπαι καὶ πεδιάδες καὶ
φωταμοὶ συμπάσχουσι· νῦν δένδρα καὶ θάμνοι καὶ πόαις μαραίνονται
καὶ δακρύουσι· νῦν στρουθία πάντα γοερόν τι μέλος καὶ θρηνῶδες
ἐκπέμπουσι· νῦν τὸ τῶν χερσαίων ζώων γένος, γοερῶς μυκώμενα, τὴν
ὑπερβολὴν τοῦ πάθους δειχνύουσι· νῦν τοῖς βράχεσιν ἴχθυς κτύπον
15 δρῶντες τινὰ έμφανουσι δυσχεράκινειν τῷ πάθει. Δεῖ γάρ ταῖς μεγί-
σταις συμφοραῖς πάντα κόσμον συμπάσχειν καὶ κατηφῇ τυγχάνειν καὶ
σκυθρωπόν, ὡςπερ κάπι τῷ πάθει γέγονε τοῦ δεσπότου. Τοῦτο γάρ
ἴγώ μετ' ἕκεīνο δεύτερον τάττω, πλὴν καθ' ὅσον τὸ μὲν τῆς αωτη-
ρίας τοῦ κόσμου προσίμιον ἦν, τὸ δὲ τῆς συντελείας, ὡς εἰκάζειν
20 ἔστιν ἐκ τῶν θείων Γραφῶν, κανὸν μὴ τοῖς ἡμετέροις ὄφθαλμοῖς ὄρων-
p.3526 ται τοιαῦτα σημεῖα, || ἀχρηστίας χάριν ὃ τι πλείστη; ἡμετέρας τυ-
χάνει. Τοῖς γάρ ἀχρείοις ὅλως ἀνθρώποις οὐ σημεία φαίνεσθαι δεῖ,
ἀλλ' αὐτὸ τὸ τέλος είκὸς ἀθρόον ἐφίστασθαι.

Φεῦ τῆς ἀνελπίστου ξυμφορᾶς. Πᾶν μὲν ἀν τις ἥλπισε μᾶλλον ἡ
25 τοῦτο πάθειν, κανὸν ἡ μάντις ἡ θείᾳ μοίρᾳ κινούμενος προείπεν ἡμῖν,
οὐκ ἀκινδύνως δὲν ἀπηλλάγη. Φεῦ νῦν ὄντως πρῶτον ἔγνων παθὼν
ὑπὸ συμφορᾶς καὶ οὐκ ἰσχύω τῷ πάθει φιλοσοφεῖν. Νῦν πρῶτον οἶδα
ὅτι δύναται πάθος καὶ νοῦν θολαίνειν καὶ λόγον οὐκ ἔδω προείναι καὶ
λιθώδη τινὰ τὸν ἀνθρωπὸν δρᾶν. Νῦν τὰς τραγικὰς περίληκα Μού-
30 σας, αἱ δέ με παριστάνουσαι πειθουσιν οἰμωγὰς ἐκπέμπειν καὶ κωκυ-

1. Ἀντὶ τοῦ ἡμιθυεῖς γραπτίον ἡμιθανεῖς ἢ ἡμιθυνῆτες; Ἐλκοντες
3. ὁ ὁ 5. θεῖα 8. οἰμόττουσι απὸ 9. θάλασσα 10 παιδιά-
δες 11. συμπάσχουσιν τοῦ ν διαγυθέντος τῷ δακτύλῳ 15. δρῶντες τινὰ
18. καθόδον 19. προσίμιον πρόσθετον κατὰ συνέχειαν ἐν τῇ φῃ 22. ἀχρείοις
25. θεῖα 26. ἀκινδύνος παθῶν 27. Ἐν τῇ φῃ ὠραῖον 28. ἐδ 29. δρᾶν

τοὺς καὶ ὄλολύζειν πικρῶς. Φεῦ τις Δαχίδαλος νῦν με πτερώσας πρὸς τὴν Πόλιν ἀπάξει καὶ στρέψει πάλιν ταχέως; Βούλομαι γὰρ ίδειν, ἂλλ' οὐ προξειναῖ τὸ μὲν ἵνα περιχυθῷ τοῖς παιδικοῖς καὶ κειμένοις, τὸ δ' ἵνα μὴ πολὺν ὄρῳ χρόνον ἀ μηδὲ ἐπαίσιν ισχύω. Φεῦ νῦν ἰστορίαι πᾶσαι καὶ μῦθοι καὶ παροιμίαι συγήσονται πάντως, οἵς χρώμενος 5 πᾶς τις τὸ συμβαίνον ἔκεινων κακὸν ἰδήλου, ἐντεῦθεν δὲ ῥῆστα τὴν ὑπερβολὴν τοῦ κακοῦ δηλώσαι. Ἐάλω μὲν γὰρ καὶ Τροία, ἀλλὰ δικαίως, ὑπὲρ ὑδρίστοῦ δειλοῦ μαχομένη καὶ οὕτε τοσαύτη καὶ προσέτι βαρβάρος ὑφ· Ἑλλήνων· Τερουσαλήμ, ἀλλὰ μυρίων οὖσα ποινῶν ἀξία, διεποτικὸν δράσασα φόνον καὶ Παλαιστίνης ἀρχουσα μόνον· Βαβυ- 10 λὼν, ἀλλ' οὐ τοσαύτη τὴν φήμην, οὐδὲ ἐκ περάτων ἀρξασα μέχρι περάτων, εἰ καὶ τὸν περίβολον εἶχε μέγαν· Ῥώμη, ἀλλ' οὖν ἐλπίς παρὰ τῆς θυγατρὸς ἐκλυθῆναι, ὃ δὴ καὶ καλῶς ποιοῦν ἡκολούθησε.

Τὴν δὲ ἐξ ἐσπέρας ἀρξασαν μέχρις ἴψας, ||, καλλει δὲ νικῶσαν ἀπό- φ.353α σας, ἀρεταῖς δὲ παντοίαις κεκοσμημένην, ἀδικοῦσαν δὲ μηδένα, ἀδι- 15 κουμένην δὲ πλείστα, ὑπὸ βαρβάρου κατενηγέθησε καὶ μηδὲ ἐλπίζειν ἀναστήσεσθαι πάλιν, τοῦτο δὴ συμφορὰ συμφορῶν καὶ πάθος πάθους καὶ λύπη λύπης ἐμπεριεκτικὴ ἀπάντων. Ἐφθείρετο μὲν οὖν ἡ τῆς πόλεως ἀρχὴ πάλαι καὶ κατεσμικροῦτο καὶ μηδαμόθεν ἐβοηθεῖτο· νῦν δὲ κατέπεσσε πᾶσα καὶ γέγονεν ὥςπερ ἀν εἰ τις σῶμα καλὸν λαβὼν, 20 κόπτοι μὲν πρῶτον τὰ ἄκρα, τὸ τελευταῖον δ' αὐτὴν τὴν κεφαλὴν κατενέγκοι· ἡ καθάπερ μέγα δένδρον ἀποθερίζει μὲν πρῶτον τοὺς κλάδους, ἔπειτα δὲ τὴν ρίζαν· ἡν δ' ἀν ταῦτὸν εἰπερ εἰλήφει τὴν πόλιν πρὶν ἀφαιρεθῆναι τὸ κράτος, ὥςπερ εἰ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνοις τάνθρωπου καὶ τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου πρὶν ἐκκοπῆναι τὰ μέλη τε 25 καὶ τοὺς κλάδους, καὶ τὸ αὐτὸ πάσῃ γῇ καὶ πόλει ὅπερ ἀνθρώπῳ καὶ δένδρῳ κεφαλὴ τε καὶ ρίζα.

"Ἄγε δὴ λοιπὸν πᾶς δῆτις αἰσθησιν ἔχει τοῦ πάθους, ἔστι δ' οὐδεὶς ὃς μὴ τοῦτο πάσχει, ξυναυλίαν ὁδυρώμεθα τὴν κοινὴν πατρίδα τε καὶ τροφόν, οἱ γέροντες τὴν γηροκομοῦσαν, οἱ νέοι τὴν φιμοῦσαν τὰς 30

3. περιχυθῇ 4. μηδέ 6. τις 13. ποιοῦν ἐκ τοῦ ποιῶν 15. ἀδικοῦσα 16. μηδὲ 17. δὲ 20. γέγονεν ἐκ τοῦ γέγονεν εἰποῖς

21. κόπτει 22. κατενέγκει ἀπεθερίζει 23. ταῦτὸν 25. τ' ἄνου τὲ 28. Ἐν τῇ ἕφῃ ἢ ἐπίδειγος 29. τὲ

ἀλόγους ὄρμας τῆς θυγῆς, οἱ παιδίς τὴν παιδεύουσαν ἀγαθῶς, αἱ γυναικεῖς τὴν σωφρονεῦσαν, οἱ ἀρχοντες τὴν τιμῶσαν, οἱ στρατιώταις τὴν στρατηγὸν, οἱ γεωργοὶ τὴν δικαιοσύνην, οἱ τεχνῖται τὴν χρωμένην ὑμῖν, οἱ ὁδοπόροι τὸ κέρδος, οἱ πλέοντες τὸν λιμένα, οἱ ὁδοιπόροις τὴν ἀνάπταυλαν, οἱ πενητες τὴν παρίζουσαν, οἱ πτωχοὶ τὴν τρέφουσαν, οἱ αἰχμαλῶτοι τὴν ρύουσαν, οἱ ὄρφανοι τὴν μητέρα, αἱ χῆραι τ. 3536 τὴν περιστάτιν, οἱ ιερεῖς τὴν ὁδηγὸν, οἱ μοναχοὶ τὴν εὐκοσμίαν, || οἱ ἐν λογοῖς τὴν πρὸς πᾶσαν ἐπιστήμην εὐθύνουσαν, οἱ πάντες τὴν πᾶσι πλουσίως διδοῦσαν τὰς ἡδονάς. Ὁ πικρᾶς ἀλγηθόνος· ὁ πικρᾶς 15 ὅμιχλης τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπάντων ἐπιπεισούσης· ὁ φήμης διερχομένης πάντα τὸν κόσμον καὶ πληρούσης ἀπαντα. ζάλης καὶ ἀγδίας καὶ σκότους.

Νῦν θρηνήσουσιν Ἰταλοί, νῦν οἱ Κελτοί κλαύσουσι, νῦν Γαλάται καὶ Βρεττανοί, νῦν Γερμανοί καὶ Ἰλλυριοί καὶ Θράκες καὶ Παιονες· 15 νῦν Ἰβηρες ἀνοιμάζουσι· νῦν Ἰνδοί σκυθρωπάσουσι· νῦν γένος ἀπαν καὶ ἡλικία πᾶσα καὶ νῆσοι καὶ ἥπειροι κατακόφονται. Ὁ γάρ ἀπας κόσμος ἀεὶ τὴν παλαιὰν τιμὴν μετ' ἐπιεικείας ἀπεδίδου τῇ πόλει. Οίμαι δὲ καὶ τὸν πικρὸν δυνάστην λυπηθῆναι μικρὸν γοῦν, τὴν καλλονὴν ὄρωντα τῇ πόλεως φειρομένην καὶ τὴν τερπνότητα. Ἡ γάρ 20 τῆς δυστυχίας ὑπερβολὴ πρὸς οἴκτον οἵδε πολλάκις καὶ τοὺς ἔχθιστους κινεῖν. Νῦν οὖν καιρὸς ἔστιν ὅπήν τινα σμικροτάτην εὔρειν καὶ κλεισθῆναι ταύτης ἐντὸς ἀσφαλῶς καὶ θρηνεῖν καὶ κλαίειν διὰ παντός. Τούτου γάρ οὗτ' ἦν οὗτ' ἔσται χειρον κακόν.

---

4. ὑμῶν ὁδιπόροι 5. ἀναπαύλαν 6. ρύουσαν μητέραν 7. προστάτην 8. οἱ οἱ 9. ὁ ὁ 10. ὅμιχλης ὁ 11. βρετανοί θράκες 15. ίβηρες 18. μικρὸν ἐκ τοῦ τὸ πρώτον γραφέντος λικρὸν 18.19. καλονὴν ἐκ τοῦ τὸ πρώτον γραφέντος καλωνὴν 19. Ἐν τῇ φᾳ γνωμικὸν 22. διαπαντός

Ω*

Τοῦ νομοφύλακος Ἰωάννου διακόνου τοῦ Εὐγενικοῦ
μονωδίᾳ ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς μεγαλοπόλεως.

"Ω Χριστὲ βασιλεῦ, οἶμοι, ὁ Χριστὲ βασιλεῦ τῶν ὅλων, ὁ περὶ ἣς
διδοξασμένα ἔλαλήθη τοῦ μεγάλου βασιλέως Θεοῦ πόλις. Πάναγγε
Θεομῆτορ, ποῦ ἡ σὴ μεγαλώνυμος καὶ πολυπόθητος πόλις; ποῦ ὁ
τῆς γῆς ὄρθραλμός, τὸ τοῦ γένους ἔρεισμα, τῆς οἰκουμένης τὸ ἄγαλμα;
Οἶμοι. Εἴτα καὶ τολμῶ λέγειν; ἔπειτα καὶ τὸ δεινὸν ἑξαγγέλλειν; 5
Καὶ πῶς οὐκ ἔξεστην τοῦ νοῦ; Καὶ πῶς ίσχύω φθέγγεσθαι καὶ ζῆν
ἀνέχομαι καὶ πῶς ἔτι φέρω καὶ πνεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ φῶς ὄρσαν;

"Ω τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἔφοροί τε καὶ φύλακες, Ἱερῶν ἀγγέλων
πληθὺς, πῶς τὴν φρουρὰν ἐκλελοίπατε; "Ω πόσσον τὸ τῶν ἡμετέρων
ἀστερημάτων, ἥλικον τὸ τῶν ἀνομημάτων πλῆθος, ὃ τὴν ἡμετέραν 10
παρεμβολὴν, ὃ τὴν τῶν ἀγίων ἐπίσκεψιν, ὃ πρὸ ὑμῶν τὴν θείαν ἡμῶν
ἀποστῆσαν πρόνοιαν ἔτοιμον ἡμᾶς ἐκδέδωκε θύραμα τοῖς ἀπ' ἀρχῆς
ἀνθρωποτόνοις δείμασι καὶ δι' αὐτῶν τοῖς παλαιμναίοις ἔχθροις. "Ω
Θεοῦ μερίς, ὁ Χριστοῦ κληρονομία, οίον πεπόνθαμεν; Τίς δώσει τῇ
κεφαλῇ μου ὄδωρ ἢ μᾶλλον θαλάσσης ἀλας καὶ τῇ κεφαλῇ μου πη- 15
γὴν ἢ τὸ πλέυν ποταμοὺς ἀενάους δακρύων, καὶ κλαύσομαι τὴν θυ-
γατέρα Σιών δοσον ἀξιον; "Ω Χριστοῦ σφαγὴ καὶ φρικτὸς ὑπὲρ ἡμῶν
θάνατος καὶ δεσποτικὸν πανάγιον αἷμα καὶ τροπαιοφόρον ὄπλον,
σταυρὲ τίμιο.

"Ηλιε πάντα ὄρῶν, πῶς ἡνέσχου τοσοῦτον ἴδων, πῶς, εἰ μὴ κατέ- 20
γνως ἀειφυγίαν σαυτοῦ καὶ τὸν δέπαντα αἰῶνα σκότῳ καὶ μυχοῖς γῆς
καὶ ἀφανείᾳ σαυτὸν παρεδίδους, ταύτο γοῦν οὐκ ἐκεπόνθεις οίον ἐπὶ^{δ'}
τῷ σωτηρίῳ πάθει μεσούσης ἡμέρας δίκαιον τι πληρῶν κακουμένοις

* Περιλαμβάνεται ἐν τῷ κώδικι Suppl. grecs 678 τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Πα-
ρισίων, φ. 115^a-118^a, γεγραμμένη τὸν εἰς αἰῶνα. Ἐν τῷ κώδικι τεταρτημένη ἡ τάξις
τῶν φύλλων, ἀναγνωστέων κατὰ τὴν ἑκῆς σειράν 115^a-6, 117^a-4, 116^a-5, 118^a.

"Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μονο" 1. περὶτῆς 5. ἑξαγγέλλειν 6. ζεῖν 9. ἐκλοι-
πατε· ω 12. ἀπαρχῆς 16. ἀενάους 20. ιδῶν 22. ταυτὸ

καὶ τοῖς Χριστοῦ μέλεσι δηλῶν τὴν αἰκουμένη τὸ πάθος καὶ χρυστῶν τῇ κτίσει τὴν συμφοράν καὶ περιπλαγέλλων τῷ σχῆματι τὸ δεινόν καὶ τῇ οἰκείᾳ ζοφώσας τὴν τῶν φυγῶν ἡμῶν σκοτομήνην ἐκτραχψᾶν; 'Ἄλλ' ὑπέρ μὲν τοῦ πάλαι Παρακλή τοσαύτην ὑπακοὴν ἐνεδείξω, τῷ τοῦ Ναοῦ συμπλαχῶν, ὡς καὶ τῆς φορᾶς καὶ τοῦ δρόμου στῆναι καὶ πρὸς τὴν αὐγκοπήν τῶν ἐναντίων τοσοῦτόν τι συμβαλέσθαι, ἐνταῦθα δὲ τοῖς ἔχοντος ἕφαντας τοῦ Χριστοῦ καθ' ἡμῶν, τοῖς ἐναντίοις ηστραφές κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ πῶς οὐκ ἔφερες, οἷμοι, τῷ πάθει, ἢ τέ ποτε ἀνέσχες μέλλων ὄψεσθαι τοσαύτα κακά; Τί μὴ ἴδοντο γῆ τὸ πάθον; Ήώς οὐ συνέπεσεν οὐρανός; Ήώς οὐκ ἐσείσθη πάσα τοῦ γῆς; Ηώς οὐκ ἐσχίσθησαν καὶ νῦν πέτραι; Μνήματα ἀνεψύχη, σώματα ἀγίων ἥγερθη καὶ πρὸ καιροῦ.

'Ω πάντα ίδιαν καὶ παθών καὶ ἀκούσας ἐγὼ, ὁ δύσμορος, ἐφυλαττόμην ἐς τόδε καιροῦ ὄψόμενος, θρηνήσων, πενθήσων τὴν κοινὴν τὰ συμφοράν. Πῶς οὐ καταράσσομαι τὴν ἡμέραν ἐν ᾧ ἐγεννήθην πολλῷ τοῦ Ιών δικαιότερον;

Είτα καὶ πῶς οὐ διεστῆς ἡμῖν, ὁ γῆ, ἢ πῶς ἔτι καὶ νῦν οὐ διετασσαί; ἵν' ἀπειδὴ θεία καθ' ἡμῶν ἐξενήνεκτο ψῆφος, πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσασθε, μηδὲ τῆς ἀλλοσες λοιπὸν μηδ' ἐρήμου καὶ 20 ἀσικήτου μηδὲ πετρῶν ἡλιβάτων μηδ' ἡστινοῦν ἀπλῶς, ἀλλὰ σκότου καὶ ἀφανείας καὶ μυγῶν "Ἄδου καὶ ἀπωλείας ὡμεν ἀξιοι. Οὐρανὲ, τὰς πύλας διαπετάσας, δέχου καὶ τὰς ἡμετέρας πρὸς ταῖς τῶν κατασφαγέντων φυγαῖς, ως οὐκέτι ζῆν οὐδεὶς οὐδὲ πρὸς βραχὺ φέρομεν. Τίσιν ὄρθαλμοις καὶ βλέπειν ἀνεχόμεθα, ποίοις ἀκούειν ὡσὶ, μυκτῆροι 25 δὲ τίσι καὶ οἴφ τῷ ἀσθυατι τοῦ ἀέρος σπάν, γλωττῇ δὲ ποίε καὶ γείλεσσιν οἷοις διάραντες πρὸς ὅμνον θεοῦ χρησόμεθα; χεροὶ δὲ τίσιν ἀλλήλους δεξιῶσόμεθα; 'Εσχοτίσθημεν· κατεβροντήθημεν· ἐκπεπνεύκαμεν· ἀπηνεμώθημεν· κατεψύχημεν· οὐδὲν τῶν ἐκνενευρισμένων καὶ 30 καθ' ἀπαξ ἀπεγνωσμένων ἀπέχομεν. 'Ορη, πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· οἱ βουνοὶ νοὶ καλύψατε ἡμᾶς· ἡ τοῦ Κυρίου προαναφώνησις Μακάριαι αἱ μῆ-

2. κτίσει ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος κτίσει	τὸ σχῆματι	4. τόσαν-		
την	6. τοσοῦτον	6. προκαΐροι	13. ακούσας	15. ἢ
17-18. δῆστασαι	18. ἐξονεκτο	19 (καὶ 20). μηδὲ	(καὶ 20). μηδὲ	
20. ἀπλῶς	23. ζῆν ἐκ τοῦ ποστον γραφίντος ζεῖν	24. οφθαλμοῖς		
25. ποία ἐκ τοῦ ποίοις	28. ἀπνεώθημεν	29. καθάπαξ		

Digitized by Google

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΗΓΗΣΗΣ ΠΕΙΓΑΜΒΑΡΙΩΝ ΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΗΓΗΣΗΣ ΠΕΙΓΑΜΒΑΡΙΩΝ ΟΦΙΑΣ

2006

τεκοῦσαι στείραι καὶ μαστοὶ εὐδαιμονες οἱ οὐκ ἰθήλασσαν. Καὶ τὶ γάρ
ἔμελλον, χάρμα τοῖς ἀσεβεσι καὶ ἡμῖν ὄνειδος;

Δότε μοι, πηγαὶ καὶ λίμναι καὶ ποταμοὶ, δάκρυον ὄπόπον καὶ βού-
λουμαι. Εἴ δὲ καὶ θρόμβοις αἷματος, εἰ δὲ καὶ σταλαγμοῖς τινι φόνου
θρηνεῖν ἔνην καὶ συγγράψειν τὸ δεινὸν, οὐκ ἀν οὐδὲ οὕτω τι προσῆκον 5
ώμην τῇ συμφορῇ πληροῦν. Νάματα διειδῆ καὶ πότιμα λειμῶσι καὶ
παραδεισοῖς ἐμφαινόρυνόμενα Μερᾶς ἀπάσοντος καὶ θαλαττίου παντὸς
πικρότερον νάετε, τὴν ἡμετέραν ἐκδηλοῦντα πεκρίαν ή μηκέτι τερ-
πνοῦ τίνος ἀξίους ἡμᾶς παριστώντα. Αέρος χύσις, τῶν πρώτων ἡμῖν
αἰσθήσεων ὁ πορθμεὺς, μήτε ὄψει πρὸς θέαν, μήτε ἀκοῇ πρὸς φωνὰς, 10
μήτε ὀσφρήσει πρὸς εὐνδίαν τινὰ συνεπικούρει, ἀλλὰ συσκοτίσθητι
τοῖς ἔξορωμένοις καὶ συννεκρώθητι τοῖς νενεκρωμένοις καὶ συμφθάρηθι
τοῖς διαφθαρεῖσιν.

Οὐρανὸν καὶ τὸ αἰθέριον σῶμα, τί τὸν τῶν ἀστέρων || περιφέρεις. 117α
χορὸν; τί τὴν ἀκάματον ἐπὶ διαμονῇ τῶν ὅλων ἀνύσις στροφήν τε 15
καὶ δίνοιν, τοῦ καὶ καλλίστου τῶν ὅντων ἔξαιρεθέντος ἐκ γῆς ή ὅτι
τάχα τὸ κακὸν τέλος ἔγγυς, μένεις ἔτι δουλεύων τῇ φθορῇ καὶ συστι-
νάζων ἡμῖν; Κρείττον ἡν κατακλυσμῷ ή περηστῆροι παραδοθῆναι ή
τὴν γῆν διαιρεθεῖσαν συσχεῖν καὶ πανώλαις ἡμᾶς αὐτῷ πατρίδος ἐδά-
φει γενέσθαι, ὁ πάλαι συγναὶ πόλεις πεπόνθασιν, ή ζῶντας τοιοῦτον 20
ἵδειν καὶ παθεῖν καὶ τοῖς ἔχθροῖς τῆς πίστεως καταπαῖζεσθαι. Τί μὴ
ἰξέτεμεν ἡμᾶς δρεπάνη τις πετομένη καὶ ρόμφαια ἐστιλβωμένη; τί
μὴ κατέσφαξεν ἡμᾶς ή πικρῶς κατεσθίουσα καὶ ή ἐν τῷ οὐρανῷ μά-
χαιρα, σφάζειν, ἔξουθενεταιν, ἀτεκνοῦν κελευομένη, ἔως σαρκῶν καὶ μυε-
λῶν καὶ ὄστέων μὴ φείδεσθαι, εἰ τοῦτο ἡν ἡμῖν ἀπαν ή τῶν ἀσεβῶν; 25

Οἶμοι ποιάν σου πρῶτον ἀποκλαύσωμαι, χρυσῆ μεγαλόπολις πόλις,
τί δεύτερον θήσωμαι τῶν καλῶν, τί δὲ τρίτον πενθήσω καὶ τί τέταρ-
τον καὶ πέμπτον ή τί πολλοστὸν καὶ ἐφ' ἔξης λογίσωμαι; Τὸν μέγι-
στον νεών, τὸν ἐπὶ γῆς οὐρανὸν, τὸν ἄλλον παράδεισον ή τὴν τῶν
λοιπῶν ἀγλαίαν ή τὴν πανταχόθεν περιλάμπουσαν καὶ διήκουσαν 30

1. στῆραις οἱ 5. θρηνεῖν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος θρο... 6. δίειδη
ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος διηδή 9. τινός 10. ἀκοὴ φωνᾶς

12. συνεκρώθητι νενεκρωμένοις ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος νέκε-
κρωμένοις 16. ἔξαιρεθέτος 25. ή 26. ποιῶν ἀποκλαύσομα

27. θάσο 28. λογίσωμαι

άστραπὴν καὶ τὸ ἔκασταχροεις κάλλος οἴει τίνος ἀργαῖας νῦμφης καὶ
βασιλίδος καν τῷ ρυτίδι παραφεινόμενον; Ὡ τριςάθλιον γένος ἡμεῖς,
οἷον πεπόνθαμεν. Ὡ θεοῦ πρόνοια, ὃ χριμάτων ἄρρητον βάθος. Ὡ
σῶτερ καὶ λόγος θεοῦ καὶ θεῖ, ἐδάκρυσας μὲν ἐπὶ τῇ πάλαι Ἱερουσα-
5 λῆμ, ἀτενίσας αὐτῇ καὶ προειδὼς τὰ ἐπ’ αὐτῇ κακά· ὁ πάντα εἰδὼς
τὴν δεινὴν ἐπένθησας καταστροφὴν, ὁ συμπαθής προσελαύνων αὐτῇ.
Ἐνταῦθα δὲ, τις ποτε λόγος ἐν οὐρανῷ; Πῶς καθ’ ἀπαξ ἐγκατέλιπες
ἡμᾶς ὁ ἀεὶ ὑπέρ ἡμῶν παράκλητος; Ποῦ οἱ θησαυροὶ τῆς εὐσπλαγ-
χίας τῆς σῆς; Ποῦ ἔκενθη τὸ τῆς μακροθυμίας ἀνεξιχνίαστον πέ-
10 λαγός; Πῶς ἔθου εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι κίνησιν κεφαλῆς ἐν
τοῖς λαιοῖς; Πῶς οὐδεμίᾳ φειδὼ, εἰ μὴ γοῦν δι’ ἡμᾶς, ἀλλὰ γε διὰ
τὸ ὄνομά σου, ἵνα μὴ βεβηλωθῇ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅπερ ἀνομοῦντι πά-
λαι διὰ προφήτου τῷ Ἱερατὴλ ἐπηγγείλω;

“Ω δίκαιε Κύριε, παρακαλέσαι μὲν τὸν πατέρα τότε μικρὸν πρὸ¹⁵
τοῦ πάθους καὶ παραστῆσαι σοι πλείους ἡ δώδεκα λεγεῶντας ἀγγέλων
ῥαβδίως ἤδην, ὁ ἀγαθὸς παρηγήσω, πληρώσων ἄρα τὰς γραφὰς καὶ
20 οἱ θριαμβεύσων τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν || κατεργα-
πόμενος. Ἐνταῦθα δὲ, τις ἡ ἀπαραίτητος φῆφος; Πόθεν ἡ τοσαύτη
καθ’ ἡμῶν ὄργὴ, ἡ πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως κατέπτωσις καὶ πρὸ²⁵
τῆς συντελείας τοῦ κρατίστου τῶν φαινομένων καταστροφὴ καὶ πρὸ³⁰
τῆς κρίσεως κρίσις καὶ πρὸ τῆς μελλούσης αἰώνιου κολάσσεως οὐδὲν
ἀμείνων ἔκείνης; Ὡ πικροῦ ποτηρίου πλήρους ἀκράτου δικαίου θυ-
μοῦ. Ὡ βελῶν τοῦ ἀπαθοῦς, ἐξεργασθέντων τοῖς κατιομένοις ἡμῖν. Ὡ
μυστηρίου φρικτοῦ φρικτὴ καὶ δύσλυτος ἥ καὶ ἀθεράπευτος κρυφιότης.
25 Ὡ χριστώνυμον φύλον ὡς φύλλον ἥδη καὶ ἀνθος καταρρυέν ἥ ὡς
φῶς χρυσῆς λυχνίας ἀποσθεθὲν, ἀγιον ἔθνος ἐκδεδομένον τοῖς ἐναγέ-
σιν ἔθνεσι, βασιλείον ἰεράτευμα οὐκέτι χριστιανικῶς βασιλευόμενον.
Ἴδου ἀρείθη ὁ οίκος ἡμῶν Ἑρημός. Νῦν ἔξεδόθη τοῖς κυσὶ τὰ ἄγια,
φεῦ, οἱ μαργαρίται τοῖς χοίροις καὶ χοίρων ἀμέλεις χείροις διὰ τοὺς
35 ἀναξίους, διὰ τοὺς οὐδὲν κτηνῶν, ὡς ξούκε, πολιτευομένους ἀμείνον.

- 5-6. Ἰλημ 6. προσελαύνων ἔρωθεν δ’ αὐτοῦ χειρὶ νεωτέρῃ ἀποδιώκων
7. καθάπαξ 15. παραστῆσαι 18. ἀπαραίτητος ἐκ τοῦ τὸ σκάτον
γραφέντος ἀπαρέτητος 22. ἔκείνης ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἔκείνοις
24. δύσλυτος ἀνθος ἥ αὐτοῦ χειρὶ νεωτέρῃ δύσκολον νὰ ἀποῦ 28. Ιδοῦ

Οἶμοι, διὰ τὸ ἔργα ἡμῶν ἐπιδείκνυμεν παρεδόθημεν τοῖς ἔθνεσι· διὰ τὸ μηδὲν ἐλάττω τῶν Ιουδαιῶν ἔκείνων τολμᾶν εἰς διερπαγὴν ἐξεδόθημεν. Οἶμοι, νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλος ἡμῶν, σκληροὶ τῷ ὅντι καὶ ἀπειρίτητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ φρονήματι. Ποσάκις ἐπατάχθημεν, καὶ οὐ συνήκαμεν. Ποσάκις ἴμαστιγώθημεν, καὶ οὐκ ἐπεστρέψαμεν. Αὐθὶς πατρικῶς ἐπικιδεύθημεν, καὶ οὐκ ἵσωφρονισθημεν. Πάλιν διαφόρως πληττόμενοι, τοῖς αὐτοῖς ἐπεμένομεν. Οὐκ ἔδει παιδαγαγεῖσθαι ἡμᾶς ταῖς μυρίαις συνεχέσι πληγαῖς, λοιμοῖς καὶ λιμοῖς καὶ σεισμοῖς καὶ ἐμπρησμοῖς καὶ πυκναῖς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομαῖς καὶ λαπλασίαις, προαναφωνοῦσι καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν ὁ πεπόνθαμεν; Οὐκ ἔδει σωφρονίζεσθαι τῷ κατὰ τὴν Θεσσαλονίκην ὑποδείγματι, τῷ κατὰ τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πρώτην ισθμὸν. τῷ τῶν Λημνίων κακῷ, πλεῖν ἢ τὰ πάλαι τούτοις ὄμνούμενα; Ἐῶ γὰρ Ἰλλυριῶν καὶ Τριβαλλῶν καὶ Παιόνων καὶ Κυπρίων καὶ Γότθων καὶ Λισσίων ὅσους ἐν ἡπείρῳ, ὅσους ἐν νήσοις, ὅσους ἀπανταχοῦ γῆς μυρίους ἀνδραποδισμούς.

*Ω μέχρι τοῦ νῦν σεπτὸν, ιερὸν καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα, ἐν πάσῃ προδέδοσαι τοῖς μικιφόνοις βλασφημίᾳ. *Ω ιερωσύνης μυστικῆς δύναμις. *Ω τῆς ἐκκλησίας μυστήρια. *Ω τὰ σεμνὰ Χριστιανοῖς ως ἡμαύρωται, ως κατηγθέλωται, ως ἡχρείωται διὰ τὴν ἀναξιότητα ἡμῶν. *Ἐλογίσθημεν ως πρόβατα σφαγῆς· δνείδος δύντως ἐγενήθημεν τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμός καὶ χλευασμός τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.

Τὶ πλέον θρηνήσω, τὰ κοινὰ ἢ τὰ οἰκεῖα κακά; *Ω πικροῦ πένθους ἔκείνου, || κατὰ κορυφὴν τὴν Πόλιν ὅλην ἐπιλαβόντος. Περιέβα-φ.116 λον ἀλλήλους οἱ μιαῖς οἰκίας, οἴμοι περιεπτύσσοντο τὰ λοισθια τοὺς φιλτάτους. *Ω τέκνων μητέρες ἀθλίων ἀθλισι. *Ω νήπια καταρρηγνύμενα, τῶν μητέρων ἐξηρτημένα. *Ω νέων ἀχμὴ ἀπανθήσασα, γηραιῶν σεμνότης ἀτιμασθεῖσα, ἐλειπνὴ βρεφῶν ἡλικία. τῶν μαζῶν ἀποσπώμενα. *Ω ἡ πικρῶς θερισθεῖσα πληθὺς καὶ ἡ περιλειφθεῖσα πικρότερον. *Ω παρθένων ὄψις καὶ τῶν ὑπὸ ζυγὸν ὅση κοσμία μὴ λίχνοις καὶ περιέργοις ὄψεις μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι παντελῶς ἀθικτος,

3. σκληροὶ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος σκηροὶ τῶσντι 6. οὐκεδω-

φρονισθημεν 12. κακῶν 13. ἴλυριῶν τριβαλῶν 17. ιεροσύνης

23. κατακορυφὴν 24. τὰ λοισθια ἀνωθεν δ' αὐτοῦ χειρὶ νεωτέρᾳ μικρὰ παιδία 25. καταρηγνύμενα 27. ἀτιμασθεῖσα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἀτιμασθεῖσα 28. περιφθεῖσα 29. ὑποζυγὸν 30. πᾶσην

οίους χλάσταρας ἐφ' οὐδὲ εἰδετε. Οἷμοι· οἵα πομπή, οἴω θριάμβῳ
έταιμιεύεσθε. Φεῦ τῆς θερετικῆς, φεῦ τῆς ἀνογῆς τοῦ Θεοῦ.

"Ω παντάναττα Θεοτόκε, κυρία τῶν ὅλων κτισμάτων, ὑπὲρ λόγου
ἡγιασμένη καὶ ὑπὲρ ἔννοιαν ἀμόλυντε θεοκυῆτορ καὶ ὑπὲρ φύσιν ἀει-
πάρθενη γυναι, τί τοσοῦτον κατέγνως τῶν ἀθλίων γυναικῶν, αἰς ἀνὰ
στόμα διὰ παντὸς τὸ σὸν πολυύμνητον ὄνομα; Ὅπερ τὸ ἐν ῥισὶ πνεῦμα
καὶ ὑπὲρ τὴν ἐν καρδίᾳ ζωὴν ἡ σὴ μνήμη καὶ μεγάλη ἡ πρὸς σὲ πιστις
καὶ μετὰ τὸν ἀπορρήτως ἐκ σοῦ τεχθέντα σωτῆρα σωτῆρ καὶ πο-
λιοῦχος καὶ μετὰ τὸ κάσμου καθέρσιον αἷμα ἡ σὴ χάρις καὶ σκέπη
10 καὶ ἡ διὰ σοῦ τῆς ἀγίας τίκόνος τῆς σῆς. Πῶς οὐκ ἐφείσω τῶν ὁμο-
φύλων; Πῶς ἀπεκλείσαμέν σου τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα; Τοῦτο ἦν
ἄρα τῶν Βλαχερνῶν ὁ περιώνυμος καὶ πάγκαλός σου ναὸς, ὃρ' ἡμῶν
αὐτῶν, φεῦ, τῶν ἀθλίων ἐμπρησθείς. Ἀπέλιπες ἄρα καὶ τὴν Πόλιν
ἡδη καὶ τοὺς νεώς ἔκτοτε, τὴν ἐσομένην ἀκοσμίαν προγνοῦσα ἡ καὶ
15 τὸ ὑπερφυῶς ἡμῶν τάχα βδελυξαμένη φιλομόχθηρον. Ἄλλ' ὁ μὲν πάς
υἱὸς καὶ θεὸς ἡμῶν οὐδὲ τὴν μοιχαλίδα ποτὲ προσαγθεῖσαν αὐτῷ
συμπαθεῖχ κατέκρινεν, ἄλλὰ καὶ τὴν μετὰ μύρου πόρνην προσεδέξατο
καὶ τὴν Χαναναίαν κατελεήσας τὴν πιστιν αὐτῆς ὑπὲρ τὴν τοῦ
Ἰερατὴλ τεθαύμακεν. Ἐπὶ δὲ ταύταις οὐδεὶς οἴκτος, οὐδὲν οὐδαμό-
20 θεν Ἐλεος;

"Ω σοφία καὶ ἀρετὴ καὶ σεμνείων πλῆθος καὶ κάλλος καὶ λόγου
τκμεῖα καὶ παιδείας ἀφορμαὶ καὶ φιλοσοφίας ἐκατέρας ἀποθῆκαι καὶ
βιβλῶν ἴσμὸς, δσαι τε ἐν "Ελλησι καὶ τῆς ἔξω μοίρας καὶ δσαι διδα-
σκάλων θεολόγων φιλοπονία. "Ω σκευῶν μυστικῶν καὶ ἀθεάτων τοῖς
25 πολλοῖς. "Ω ιερῶν λειψάνων ὁ εἰκόνων ἀγίων κατὰ γῆς ῥιπτουμένων
καὶ πατουμένων καὶ τοῦ ἐκυτῶν ἀφηρημένων κόσμου σὺν γέλωτι.
Φεῦ τῶν ἀδύτων, φεῦ τῶν θείων μυστηρίων. Πῶς φρίξω, πῶς σου,
Χριστὲ, θαυμάσω τῆς μακροδυμίας; τὸ ἀπειρον; "Ω θυσια||στηρίων
φ.1166 ἀψάνστων, οἵς ἐπηλάταξε λυσσῶδες στόμα καὶ βέβηλον, ἡπου καὶ ἔχό-
31 ρευσε καθ' ιερῶν ἀγίων βάρβαρος ἐναγῆς, καὶ ἐπὶ τον μέγαν ναὸν,

1. οίους
4. ὑπερφύσιν
5. γῦναι
- 5-6. ἀναστόμα διαπαντός
6. τοδὸν
8. τῶν
14. ἔκτοτε ἔγραφα: ἐκ τούτου τῆς τελευταίας συλλαβῆς
- διορθωθείσης εἰς τότε ἄλλα μὴ διαγραφέντος τοῦ προηγουμένου τού
9. τε-
θαύμακεν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τεθαύμασεν ἐπὶ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον
- γραφέντος ἐπεὶ
21. καλος
23. τὲ
29. ἥπου

φρίξον τίλιε, ἡ πικρά καὶ μιαρά καὶ δύσφημος ἔξερράγη βοὴ, καὶ τὸ τόπῳ ἀγίῳ τὸ τῆς ἑρμηνίας καὶ νῦν ἔστη βδέλυγμα.

Βαθεὶ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς. Φεύ τῆς τῶν πολλῶν ἀπονοίας. Ἀπίγνωσται τὰ τῆς πίστεως. Ἀπέγνωσται τὰ καθ' ἡμᾶς. Ός ἄγγες ἡ τοῦ ἀποστόλου τύραννίς· ως εἰς πλάνην καὶ τοῖς ἐκλεκτοῖς κίνδυνος. 5 Ό πῶς περιέριψεν ὅλως ἐνέχομαι τὸ δαινόν; Τίς ποτε τοσοῦτον ἔξεδέχετο κακόν; Τίς τοσαύτην προεδόκησε συμφοράν; Ἀκούσας πρῶτον ἐπὶ πολὺ διηπίστουν καὶ ληρεῖν καὶ παραπταίσιν ὁ μάταιος καὶ βλασφημεῖν φάμην τοὺς λέγοντας ἡ ἀδύνατα απαγγέλλειν, ὡςπερ ἂν εἴ τις τὸν οὐρανὸν ἐπιδραμεῖν ἐλεγε τὸν παλαιὸν ἀποστάτην σὺν τοῖς 10 ὑπ' αὐτὸν δικίουσι καὶ τὴν ἀγγελικὴν πατρίδα, τὴν νοερὰν ἐκείνην καὶ ἀπαθῆ καὶ ἄϋλον κατοικίαν, τὴν οὐράνιον Ἱερουσαλήμ, ἵξανδραποδισάμενον, ἐλεῖν καὶ σφαγῆς δὴ τίνος καὶ σιμάτων καὶ θροῦ καὶ ἀκοσμίας τὰ ἐκεῖσε πληρώσαι. Ό πικρᾶς ἡμέρας, ἐν ἣ τοσοῦτον ὥρη τῇ κτίσει κακόν· ως ἀπόλοιτο ἐκείνη δικαιότερον τῆς ὁ δίκαιος κατη- 15 ράσσατο, μὴ λογισθείν ἐν ἡμέραις αἰώνος, εἴη δὲ θεῷ καὶ ἀνθρώποις ἐπικατάρατος. Πάλαι μὲν καρδίαν τινὰ σιεσθῆναι καὶ σαλευσθῆναι τῆς θείας ἀκούων προτρέπομένης Γραφῆς καὶ ἀποστεῖλαι μὲν ἐφ' ϕ παρελθεῖν τὰς θρηνούσας καὶ πρὸς τὰς σοφῆς ἐφ' ϕ φθέγξασθαι, ρυῆναι δὲ ἐξ ὄφθαλμῶν ὄδωρ καὶ τὰ βλέφαρα καταγγεῖν δάκρυα, τοὺς θουνούς 20 τε λαβεῖν κοπετόν καὶ τὰ δρη θρηνον. Ἐγὼ δὲ νῦν μὴ σιεσθῆναι μηδὲ σαλευσθῆναι μηδὲ φρίξαι καὶ τρομάξαι φημι μόνον καὶ συσταλῆναι, ἀλλὰ καὶ περιρραγῆναι καρδίας ἀπάσσας καὶ ἐκραγῆναι χρεών εἶναι τῶν σπλάγχνων ἐκ δεινοπαθείας ἰσχάτης καὶ πάσσαν κτίσιν εἰς ἐν γενομένην θρηνεῖν, οἷόν τινας νεκροῦ γεγονότος τοῦ καλλίστου τῶν ἐν 25 τῇ κτίσει καὶ χολὴν πικρίας καὶ τινὰ μελαντηρίαν ἀποσταλάττειν καὶ θρόμβους ἴδρωταν καὶ φεκάδας αιματοίσσας ἡ μᾶλλον κρουνούς ὄλους ἐξ ἀκρας ἀγωνίας ἀπὸ παντός σώματος. Τοσοῦτο τῆς συμφορᾶς τὸ μέγεθος καὶ τοιούτων ἡ καὶ μετόνων ἔτι παθημάτων καὶ ὄδυρμῶν δεόμενον.

30

Ω θεοστεφῶν βασιλέων μέγιστε καὶ φιλοχριστότατε Κωνσταντῖνε

4. τῆς ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τοῖς 18 (καὶ 19). ἐφῶ 21 (καὶ 22). μηδὲ σύσταλῆναι ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος σπόσταλῆναι 26 κτίσει ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος κτίσει 29. παθημάτων κατὰ διόρθωσιν ἐξ ἀδικηγώστου νῦν ἄλλης τὸ πρῶτον ἀρχῆς τῆς λέξεως

ισαπόστολε, ὁ μετὰ τὴν καλὴν ἐπίγνωσιν τῆς Χριστοῦ κληρονομίζει
συναυξηθεὶς καὶ πρώτος αὐξήσας ταύτην εἰς δύναμιν, ἥπου μέγαν
γόον ἡρας ἐν σύρανοις . . . . .

.... προφητειῶν εἴπειν ὡς μὲν ἔργον ἀκρατῶς .. ὥσπες βαρβαρικῆς
5 διεξιᾶς καὶ οἱ μὲν γεγονασιν, οἱ δὲ ἔσονται, οἱ δὲ πανταχοῦ γῆς περι-
αλώμενοι τοὺς οἰκειοτάτους ἰχνηλατοῦντες καὶ τὰ φίλτατα, εἰ ἄρα
καὶ τόδ' ἴξων, λύτροις ἀναληφόμενοι, διεσπαρμένοι καὶ διερριψμένοι
καὶ αὐτοὶ, λαὸς οὗτως οἰκουμένης ξένοι καὶ πάροικοι.

Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, ὡς ἀπὸ θέας πικρᾶς ἐρχόμεναι, πρώην
10 κεκοσμημέναι ὡς ὁμοίωμα ζῶν, αἱ ἡφ' έσυτὰς ἥδη καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν
κλαύσασαι τε καὶ κλαίουσαι καὶ διὰ βίου κλαύσασαι, τι δὴ χρεών
λέγειν ὑμῖν ἀμηχανῶ, τι δὲ εὑξασθαι δεινῶς ἀπορῶ. Τάχα δὴ ἀμει-
νον εἰ μὴ πτηνουμέναις ὑμῖν τὸ τοῦ μύθου καὶ γοερόν τι καὶ διωλύ-
γιον φέδονταις, ἀλλ' ἀποδενδρουμέναις καὶ λιθουμέναις οιγῇ σὺν ἡμῖν
15 καταρρεῖν δι' αἰώνος τὸ δάκρυον· ὁ δὴ πάλαι παθεῖν ἐνίας ἐπὶ μεγί-
σταις συμφοραῖς λέγεται.

3-4. Τὸ μὲν ἀρχαιόγραφον κείμενον τελευτὴ κολοβὸν μετὰ τοῦ τέλους τοῦ φ. 116^ε,
ἐν δὲ φ. 118^ε ἐπεται ἀκόφαλον τὸ τέλος, γεγραμμένον χειρὶ τοῦ Μηνᾶ Μηνούδου
4... ὥσπες τῶν πρὸ αὐτοῦ κεκαλυμμένων ὑπὸ κηλίδος μίλανος 6. εἰ ἄρα εἰ
“ἄρα 7. τὸδ’ διερριψμένοι 14. καταρρεῖν

**Μανουὴλ τοῦ Χριστωνύμου
Μονωδίᾳ ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως.**

Οἶμαι τίς δῶσει μοι πτέρυγας ώσει περιστερᾶς καὶ καταπαύσομαι πτερούσσεις καὶ τῇ κεφαλῇ μου πηγὰς δακρύων καὶ κλαύσομαι τὴν οὐχέτ' οὔσαν Σιών, λέγω δὴ τὴν πρότριτα Πόλιν ἔξαφανισθεῖσαν ἡμῶν; Ἀρα σιγῇ τὸ πάθος καλύψω, ὥσπερ οἱ ἔξ ἀφανοῦς ἐπὶ τοῖς μεγίστοις καταπλαγέντες τὴν αἰσθησιν καὶ τὸ λοιπὸν ἐνεοὶ γεγονότες, ἢ χρήσο- 5 μαι τῇ γλώττῃ πρὸς ὄδυρμοὺς καὶ τὰ εἰκότα τῷ καιρῷ μονωδήσω; Ἄλλὰ τὸ μὲν πρῶτον παντός καὶ τῶν ἀψύχων μᾶλλον ἢ τῶν λόγου μετειληφότων ἔστι, καὶ εἴθε μετὰ τὴν ἀφόρητον ἐπενεχθεῖσαν ἡμῖν συμφορὰν, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ ταύτης τὴν ἡμετέραν εἰς τὴν τῶν ἀψύχων μετηλλάξαμεν φύσιν. Τούτη γὰρ ἀν ἦν, οἶμαι, καὶ δίκαιον καὶ 10

* Σώζεται διάλογος ἀν τῷ καθεδρᾷ 11270 τῆς ἐν Βρυξέλλαις Βασιλικῆς βιβλιοθήκης, φ. 90v-95v, αἰῶνος τούτου (B) καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ καθεδρᾷ 8 τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Οὐφάλῃ τῆς Σουηδίας Ἀκαδημίας, φ. 138v-146v, αἰῶνος τούτου (O). Ἐν δὲ τῷ Παρισιανῷ καθεδρᾷ 2077, φ. 257v-259v (Π) σώζεται μόνον μέρος ἀπό τῆς ἀρχῆς μέχρι τῶν λέξεων οἱ τληπισθεῖς ἡμεῖς . . . ("Ιδε κατωτέρῳ σ. 236,5), μεθ' ἓς ἐν τῇ κάτω φάρη ταῦτα λείπει τάκλ. Ἐν τῷ καθεδρᾷ τούτῳ ἡ φιλή σχηματίζεται πολλάκις ὡς δασσεῖα.

Ἐπιγραφή: Μανουὴλ τοῦ χριστωνύμου [μονωδίᾳ ἐπὶ τῇ ἀλώσει μετὰ τῆς ἁνωφέλειας] ἀλλώσει τῆς κονσταντινουπόλεως νεωτέρᾳ χειρὶ B: Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογίου καὶ διδασκάλου κύρῳ μανουὴλ τοῦ χριστονύμου μονωδίᾳ ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἀλώσει τῆς κωνσταντίνου πόλεως O: Μονωδίᾳ ἐπὶ τῇ δυστυχεστάτῃ (ἴκ τοι τὸ πρῶτον γραφέντος δυχτυχεστάτη) κωνσταντινουπόλει Π

1. τίς BO: τίς . . . 1-2. καταπαύσομαι πετασθεῖς OII: πετασθίσομαι καὶ καταπαύσω B 3. πρότριτα BII: πρώτριτα O 4. σιγῇ BII: σιγῇ O ἐξ ἀφανοῦς Π: ἔξαφανοῦς BO ἐπὶ τοῖς OII: ἐπίτοις B

5. τὸ λοιπὸν OII: τολοιπὸν B 6. μονωδήσω Ιγραφα: μονοδήσω BOII 7. πρῶτον OII: πρῶτον ἔστι B 8. μετειληφότων OII: μετ-

ειληχότων B ἐπεγεγεγενέδαν BO: ὑπενεχθεῖσαν Π . . . 9. πρὸ ταύτης BII: προταύτης O 10. μετηλλάξαμεν ίγραφα: μετηλάξαμεν BO: μετηλλάξαμεν τοῦ α πρὸ τοῦ ξ ἀντικαταστήσαντος τὸ πρότερον γραφὲν λ Π ἀν Π: λείπει BO

προεῆκον καὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀφορήτου συμφορᾶς ἁξιον, ἵνα μήτε πεῖραν ἐλάβομεν τῶν ἀπροσδικήτων καὶ ἀνυποίστων δεινῶν, μήτε τοσαύτας ὑφιστάμεθα τὰς ὁδύνας ὅσας δὴ νῦν ὑφιστάμεθα, πάσոς τομωτέρας μαχαιράς, μεγρις ὀστέων χωρούσας καὶ μυελῶν καὶ μη-
5 δὲν ἀπολεῖψαι ἡμᾶς ἀπειλούσας, ἔως ἂν ἐν τοῖς ζῷοις καταλιγώ-
μεθα. Ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον τοιοῦτον καὶ οὐτως ἔχον ἐστίν. Τὸ δέ γε
δευτέρον οὐ μιᾶς γλώττης οὐδὲ τοσούτου στόματος δεῖται, ἀλλ' εἰ γε
δυνατὸν ἢν ἄπαντας εἰς ἐν συνελθόντας μίαν μὲν γλώτταν, ἢν δὲ
10 στόμα γενέσθαι, γοερὸν ἀνακρουομένους γε μέλος, οὐδὲ ἀν οὐδὲ οὐτω
τὰ εἰκότα ὠφθημεν μονῳδήσαντες. Νῦν δὲ τίς ἀν φανείην ἕγω μίαν
γλώτταν, καὶ ταῦτα νωθράν, κεκτημένος, ὅτε καὶ πάντων εἰς ἐν συ-
ελθόντων οὐδὲν ἀν ἦν γεγονός;

15 "Ω πρᾶγμα ἀπιστον καὶ μετὰ τὴν πειραν. Πάντα γάρ ἀν προε-
δοκήσαμεν μᾶλλον ἢ τὸ νῦν ἡμίν ἐπειθόν, καίτοι καὶ ἀ καθ' ἐκάστην
ὑφιστάμεθα οὐδὲν ἀλλότρια τῶν ἐκ πολιορκίας κακῶν. Τὸ δέ νῦν
ἡμίν ἐπειθόν πᾶσαν ὑπερβολὴν ὑπερβάλλει τῶν δυσχερῶν καὶ ζῆν
οὐκέτ' ἀναπείθει τούς γε ζῆν εὐγενῶς ἥρημένους. Νῦν μὲν γάρ ὑψηλαῖ
τῶν πονηρῶν τε καὶ ἀκολάστων φατρίαι, ταπεινοὶ δ' ἡμεῖς καὶ γένος
ἀπαν 'Ἐλλήνων καὶ ὁ λοιπὸς χριστώνυμος τοῦ Κυρίου λαός.

20 "Ω πῶς ἡνεσχόμεθα τοιοῦτον ἔργον ἴδειν καὶ μὴ πρὶν εἰς τέλος ἐλ-
θεῖν τοῦ ζῆν ἀπηλλάγημεν εὐγενῶς; Ἐγρῆν γάρ ως ἀληθῶς ἐλευθέ-

1. πολλῆς ΒΠ: πολῆς Ο 2. ἀνυποίστων Β: ἀνοῖπιστων Π: ἀνυπί-
στων Ο 3. τοσαύτας ΟΠ: τοσαύτας ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τοσαύ-
τας Β ὁδύνας ΟΠ: ὁδύνας Β 4. χωρούσας Β: χωροῦσας ΟΠ 4-5. υπ-
δὲν Ο: μηδὲν Π: μηκετ' Β 5. ἀπολεῖψαι ΟΠ: ἀπολεῖψειν Β καταλε-
γώμεθα ΒΠ: καταλεγωμεθα Ο 7. τοσοῦτον ΒΠ: τοσοῦτον Ο 8. συνελ-
θόντας ΒΟ: συνελθόντες Η 9. ἀνακρουομένους γε ΟΗ: ἀνακρουομέ-
νον Β 10. μονῳδήσαντες Η: μονοδήσαντες ΒΟ φανείν ΒΠ: ὀφα-
νείν Ο 12. γεγονός Β: γεγονώς ΟΗ 13. πρᾶγμα Β: πρόγμα ΟΠ
μετὰ ΒΟ: μετα Π 14. ἐπελθόν ΒΟ: ἐπελθὼν Π καθ' ἐκάστην ἕγραφε:
καθεκάστην ΒΟΠ ἀλλότρια Β: ἀλότρια ΟΠ 15. πολιορκίας Β: πολύορ-
κίας ΟΠ 16. ἐπελθόν ΒΠ: ἐπελθὼν Ο ὑπερβάλλει ΒΠ: ὑπερβάλει Ο

18. φατρίαι ΒΠ: φατρίαι Ο ταπεινοὶ ΒΟ: ταπεινοὶ ἐκ τοῦ τὸ πρῶ-
τον γραφέντος ταπινοὶ Π 19. χριστώνυμος Β: χριστόνυμος Ο: χρύστό-
νυμος Η 20. ἡνεσχόμεθα Π: ἡνεσχόμεθα Ο: ἀνεσχέθημεν Η ἴδειν
ΒΠ: ίδειν Ο 21. τοῦ ΒΠ: τὸ Ο ἀπηλλάγημεν ΒΠ: ἀπηλλάγημεν Ο
ἐχρῆν ΒΠ: ἐχρῆν Ο

ρους ἡμᾶς γεγονότας καὶ τῆς ἐλευθερίας πᾶσι παρεκτικοὺς ἐλευθέρως ἀποθανεῖν πρὶν ἢ ταῦτα συμβῆναι. Νῦν δὲ οὐκ εἰδίθησας καὶ ζῶμεν ἡμεῖς καὶ τοῖς ζώσι συναριθμούμεθα, εἴτε τῷ σφοδρῷ τοῦ πάθους καταπλαγέντες καὶ οἷον οὐκ είναι τὸ πρᾶγμα νομίζοντες· φιλεῖ γάρ ἡ φύσις ἐκ τοῖς μεγίστοις ἀμφισβητεῖν· εἴτε θεόθεν ἡμεῖς εἴξαρκοις 5 διδέγμαθε τὴν ὑπουργήν, ἵν' ὑποφέροντες τῶν ἡμαρτημένων ἔξαλειψιν ἐκλαμβάνωμεν ἢ δικην ἴσην τοῖς ἐπταισμένοις ἡμεῖς ἀποτίσωμεν. Τὸ γάρ ἀπλῶς οὕτως ἀποθανεῖν οὐ κολαζομένων μᾶλλον ἢ περ ἐλευθερου-
μένων ἔστι, τὸ δὲ μετὰ πολλὴν ὁδύνην θυνεῖν τοῦτο ἔστιν ὄντως ἀπιε-
κτόν καὶ ὁ συμβῆναι τοῖς κακῶς ποιοῦσιν εὐχόμεθα.

10

"Ωσειμός πᾶσαν κατασείσας τὴν γῆν καὶ ἔτι δονουμένην κατα-
ληπών, μᾶλλον δὲ τὰ μὲν κατασείσας, τὰ δὲ ἡδη καταβαλεῖν ἀπει-
λῶν, εἰπερ μὴ συγχαταβέβληται τὰ πάντα καὶ τῇ Πόλει συνέφθαρται.
"Ω πῦρ οἷον ἀπ' οὐρανοῦ καταπεσὸν καὶ πᾶσαν καταφλίξαν τὴν γῆν.
"Ω ζόφωσις καὶ σκοτόμηνα, ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν τὸν ἥλιον ἀποκρύψασαι 15
καὶ τὰ πάντα σκότους καὶ κατηφείας πληρώσασαι. "Ω τῶν πάλαι πλη-
γῶν ἔδομένων ἀφορητοτέρα καὶ βαρυτέρα. "Ω πάντων καὶ λεγομένων
καὶ γενομένων κακῶν κορωνίς. "Ω λαῖλαψ πυρώδης, ἥτις ἔξελικμησας
πάντα καὶ κατετέφρωσας καὶ παγκόσμιον ἐπήνεγκες κίνδυνον, καὶ
νῦν τὰ πάντα φέπερ τι χάος, ἐκ μέσου γεγενημένων τῶν ἀγαθῶν. 20

1. ἐλευθέρους-παρεκτικούς Β: λείπουσιν ΟΠ 2. πρὶν δὲ ΟΠ: πρὶν δὲ Β
3. ἡμεῖς ΟΠ: λέπει Β 5. εἰς ἀφανοῦς ΒΠ: ἔξαφανοῦς Ο 6. ὑπο-
φέροντες ΒΟ: ὑποφέροντες Π 7. ἡμαρτημένων ΟΠ: ἀμαρτημάτων Ο
7. ἐκλαμβάνωμεν ΒΠ: ἐκλαμβάνομεν Ο 8. ίσην ΒΠ: ίσιν Ο 9. πολ-
λὴν ὁδύνην ΒΠ: πολὺν ὁδύνην Ο 10. εὐχόμεθα ΒΠ: ευχόμεθα Ο
11. ὁ ἔγραφα ἐνταῦθα τηρῶν τὴν ὁρθογραφίαν τοῦ καθίκος Π ἐνταῦθα καὶ ἀπέντων
τῶν καθίκων κατωτέρω: ὁ ΒΟ σεισμός ΟΠ σεισμός Β 11-12. καταλι-
πών Β: καταλειπών Ο: καταλοιπών Η μὲν ΒΟ: μὲν Π δὲ ΒΟ δὲ Π
13. τὰ ΟΠ: λέπει Β 14. ἀπ' ΒΠ: εἰς Ο καταπεσὸν ΒΠ: καταπε-
σόν Π 15. σκοτόμηνα ἐπὶ τοσοῦτον ΟΠ: σκοτόμηνα ἐπίτοσοῦ-
τον Β ἀποκρύψασαι ΒΟ: ἀποκρύψασαι Η 16. πληρώσασαι ΒΟ:
πληρώσασα Π 17. πάντων ΒΟ: πάντα Η λεγομένων Β: λεγωμέ-
νων ΟΠ 18. γενομένων Β: γεννομένων Π λαῖλαψ Β: λαῖλαψ Η:
λαῖλαψ Ο ἔξελικμησας ἔγραφα: ἔξελικμησας ΟΠ: ἔξιλικμησας ἐκ τοῦ
τὸ πρῶτον γραφίντος ἔξηληκμῆδας Β 19. ἐπήνεγκες ἔγραφα: ἐπήνεγ-
κες ΒΟΠ κίνδυνον Β: τέφρωσιν ΟΠ 20. ὀψηπέρ ἔγραφα: ὀψηπέρ ΒΟΠ
τι Β: τις Ο: τις Η χάος ΒΠ: χάος Ο γεγενημένων ΒΟ: γεγε-
νημένων Η